

מסורת הש"ס

(א) לעיל 5, 3) (ב) צ"ק נ"ה. ערכין 12: א' גיטין 7. שבוש מנב: (ד) צ"ב נ"ה; (ה) וקדושין על. וט"ז; (ו) וקדושין מת. גטין א: כה: וט"ק.

גליון הש"ס

נב' שורא דייני. עיין לעיל נה ע"ב חוס' ד"ה שלם אמר:

מוסף רש"י

יתומים שאמרו. שאמרו חכמים הבא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה, והאילו הוילא שטר, דלי הוה אביון דיתמי קיס דלמא הוה טעין ואמר אשבענא לי דלא פרעתיך ומשבעיך ליה, כדאמרין בשבועות (מא). והשטא קאן טענין בשביל יתמי וילא מילתא אפילו גדולים נמי (גיטין 1). שטרות היוצאים ביום אהר, הוילאש קטניו על שדה אחת על ראובן שכתב שטר מתנה למשען ושטר מתנה ללי ושהינס ביום אחד ומתא שאין זה מוחק יותר מה כלל, ואפילו נכתבר שמעשן בשטר ולי אחירו בערב, אין הקדמה בשעת אלא בירושלים כדאמרין גבי ההוה עובדא דליתיה דרמי בן חמא כי ויכוין דלא פירש לו לחוקן לשמעון השעה, נמצא שלא זכירו בככת זה על השרה, האילו לא מתפרס בו שעת שחרית ומתא שאין זה מוחק (ושב"ם ב"ב לה). רב אמר חולקין. דסקיףא הוא וילא למימר הכא המולא מתכירו דאין אחד מוחק יותר מתכירו (ושם). ושמאלא אמר שורא דדייני. לאומי שהא נטה לב הדיינים שהיה העתק אוהבו וכן קרובו יתר להאוב גמר ואפי' לו יטו את הקרקע ושמא עתה וכה בעל הקרקע בשל, אבל כשהיה אומר ויתקנו נדלי אחד נעל הנאי שלא כדן (ושם ובש"ז קדושין טו). עדי חתימה כותי. משו ליה ספר כריתות (קדושין מח).

תוספות ר"ד

בירושלים שעות הדין הובלן ידאות בשעה א' ואין שם אלא ק' חולקין בשוה בבאי קמיפלגי אמר שמואל כגון שמצאת שדה א' שאינו שלו ובב"ח מאוחר שקריג קא מיפלגי אמר ת"ק סבר מ"ש ל"ג וב"נ סבר משגיג פ"י כגון שמצא א' מהיג שדות שגבו נשים ראשונות שדה שאינו שלו שבועת שגולה וסוף שיבואו בעלים ויטלוה ממנה וכשבהא ה"ל לגבות בכחובתה שדה ה"ל באה זו ועוררת למחר יבא הגגול ויטול שדהו מדדי ומצאתי קרח רצוני שתשבעי שלא גבית כתובתך בחיי הבעל ובכח"מ שקדם ונבנה קמפלגי ת"ק סבר מ"ש ל"ג הילכך למת תשבע אם יבא התגול ויטרוף מידה היא תתורל על הדי' ותטול ממנה מה שגבית דהוי לה ד' ב"ח מאוחר. וב"נ סבר משגיג ואין הג' חזרת עלי' לפי' היא יכולה להשביעה. ר"ג ארב"א דביע' מ"ש ל"ג והכא בחוששן שמא תכסיף זו

כגון שנמצאת אחס. מן השלש שדות שגבו ג' נשים ראשונות: **שדה שאינה שלו.** שנודע שגולה וסוף שיצואו בעלים ויטלוה ממנה וכשצאה רביעית לגבות כתובתה משדה רביעית צאה זו ועומדת לאמר למחר יבא הגגול ויטול שדהו מידי ומנצאתי קרחת רצוני שתשבעי שלא גבית כתובתך בחיי הבעל: **ובצעל חוב מאוחר שקדם וגבה קמיפלגי פ"ק סבר מה שגבה לא גבה.** הלכך למת תשבע אם יבא הגגול ויטרוף מוז תחזור היא על הרביעית ותטול ממנה מה שגבתה דהויא לה רביעית צעל חוב מאוחר: **וכן נגס סבר מה שגבה גבה.** ואין השלישית חוזרת עליה לפיכך יכולה להשבעה: **דנולי ענמא מה שגבה לא גבה.** ושבועה דבן נגס טעמא מאי דקסבר חיישין שמה תכסיף הרביעית הוצאת את השדה שהיא גובה דכי חזיא דלא משבעיך לה ידעא דהדרא שלישית עילוה כשיטלו מה שצדיה ולא חיישא הך רביעית לאשכוחי לארעא אלא שמה ואכלה ות"ק לא חייש לשמה תכסיף: **דאביי קשישא אינא בנייהו.** והיתומים צאים להשבעה ולא בנמצאת שדה שאינה שלו מיירי: **יתומים שאמרו.** הבא ליפרע מהם לא יפרע אלא בשבועה אף בגדולים אמרו: **פרי אחי ופרי שותפי.** או פרי שותפי: **ואול חד מינייהו כהדיה לדינא.** דכדבר השותפות וילא השותף חייב: **לא מלי. שותף חזירו למימר בצעל הדין: אנס לאו צעל דברים ידיי אס.** דבין זה שותחייב חזרי אני אדין עמך בחלקי: **ואילו ראשונה לשלישים לא קפני. דתשבע לפי שצבעה:** ולא אמרן. **שיחזיר וידון:** אלא דלא הוה. האי שותף צמתא כשצא חזירו לדין: **צ' שטרות.** מכר שדה אחת לשני

בני ארס ביום אחד: **שורא דייני.** לפי ראות עיני הדיינין יטילו הזכות והחובה: **שודא.** לשון השלכה כמו ירה ציס דמתרגס שדי בינא (שמות טו): **כרבי מאיר דאמר.** לענין גט עדי חתימה עיקר כריתות וכן לענין השטרות ואלו שניהם נחתמו ביום אחד וצמקוס שאין כותבין שעות גלו דעמתייהו דאין מקפדין על הקודם לחזירו ואפילו זה שחרית זה צמנחה אין זה גובה יותר מזה הלכך מאי שודא דדייני אינא למימר אין אדם יכול ליפות כמו של זה משל זה: ושמואל

לרבנן נמי תהא האחרונה נמי זריכה שבועה כדן כל הבא ליפרע מנכסי יתומים ופ"ה דיתומים גדולים איירי ודלא כאב"י קשישא עוד מפרש אפי' לאב"י קשישא כגון שפטרה מן השבועה וא"ת למאן דלית ליה דאב"י קשישא היכי מפרש הנפדעת מנכסי יתומים לא תפרע אלא בשבועה (לעיל פו). והא דתנן (גיטין לה:) אין אלמנה נפרעת מנכסי יתומים אלא בשבועה דיתומים גדולים אינה זריכה שבועה וציתומים קטנים נמי ליכא לאוקומא דאין נזקקין לבכסי יתומים קטנים אא"כ רבית אוכלת בהן ואומר דס"ל כמ"ד בערכין פרק שוש היתומים (דף כב.) אף לכתבה משום מוזוי וקשה מ"מ תיקשי מההיא דהנפדעת מנכסי יתומים לא תפרע אלא בשבועה דהא לעיל בהכותב (דף פו.) א"ל פ"י ר"י דמיירי בגרשה דלית לה מוזוי כי היכי דלא תיקשי אמאי אינטריך למימני בגיטין אין אלמנה נפרעת מנכסי יתומים אלא בשבועה ואמר לי רבי דמ"מ אינטריך אלמנה בגיטין שלא נטעה לומר בגרשה ונימא דנזקקין בכל ענין דאילו צאלמנה ה"א דליכא לאוקומא דאקילו בה רבנן משום חיינא כדמפרש בערכין וא"ת אמאי לא אקשי מצרייתא דאב"י קשישא למ"ד אין נזקקין אלא אם כן רבית אוכלת בהן דהא קאמר אב"י קשישא שגובין מיתומים קטנים בשבועה וי"ל דהוה מוקי לה בצ"ח עובד כוכבים דשייכא ביה שבועה כמו שרגיל ר"ת לפרש שמומר לקבל שבועה מעובד כוכבים ואפי' לרבינו שמואל שאסר לקבל ממנו שבועה אינא לאוקומא בגר מושב שקבל עליו שלא לעבוד עבודת כוכבים שנשבע בשם ומיהו קשה לי מדקאמר אב"י קשישא יתומים שאמרו משמע דאמתני' דגיטין או דהכותב קאי דמיירי בכתובת אשה ע"כ צ"ל ודאי דהוה מוקי פלוגתא דבן נגס ורבנן כאב"י קשישא וס"ל כרבנן: **שג"י שטרות היוצאים ביום א'.** פ"י של מכר או של מתנה שמואל אמר שאלא דדייני דלא דמי להא דתנן היו כולן יוצאות בשעה אחת ואין שם אלא מנה חולקות בשוה דהתם בשעבוד איירי דאין השעבוד חל אלא מאותה שעה שמוכח מתוך השטר כשהתחיל השעבוד דהיינו ממחרת יום שנכתב בו דביום שנכתב אין מוכיח מתוך השטר מתי התחיל או צנקר או צערב אבל מתנה או מכר כל הקודם צאתו יום עצמו וכה. מ"ר: **ל"בא רב דאמר בר' מאיר דאמר עדי חתימה ברתו.** וכיון דעיקר הוא השטר ומתוך עדים החתומים בשטר אין ניכר שקדם קנינו של זה לקנינו של זה הלכך קונין שניהם צבת אחת אפי' נכתב ומתסם ונמסר לאחד תחלה ואח"כ נכתב ונמסר לשני אע"פ שמתוך עדי מסירה ניכר דלא חשיב להו עדי מסירה עיקר והכי מוכח בגיטין דתנן צפ' כל הגט (דף נד:) כתב לגרש את הגדולה לא יגרש בו את הקטנה ודייק בגמ' הא גדולה מזי מגרש אמר רבה זאת אומרת שני יוסף בן שמעון הדריס בעיר אחת מוילאין שט"ח על אחריס א"ל אב"י אלא מעתה רישא דקמני פסול לגרש בו ה"נ שני הוא דלא מגרש ביה הא ראשון מזי מגרש ביה והא אחרת אין אחר יכול להוציא שטר חוב שצדיהם אלא מאי אית לך למימר צעדי מסירה ור' אלעזר משמע אבל לר"מ אפי' ראשון לא מני מגרש אע"פ שניכר מתוך עדי מסירה הואיל ומתוך עדי חתימה אין ניכר. מ"ר. ונראה לרבי דמיירי הכא צמתנה או צמכר צמקוס שכותבין את השטר צמקוס שאין כותבין שהקרקע נקנה בכסף וצחוקה וצחליפין והשטר אינו עומד אלא לראיה התם כולי ענמא מודו דאמרין שודא דאין זריך התם שיהא ניכר מתוך עדי חתימה אינא קנה תחלה הואיל ואינו אלא לראיה צעלמא ור"ת מפרש הא מילתא צענין אחר וז"ל שני שטרות היוצאין ביום אחד מכר שדה אחת לשני בני אדם האחד עיקר אבל שני שטרות של שני בעלי חובצין חולקין לכ"ע כדתנן צמתניתין חולקות בשוה ובעל כרחך כשבולן יוצאין ביום אחד וטעמא דשניהם אחת ושעה אחת בירושלים כיום אחד צעלמא דמי לימא רצ דאמר כר"מ דאמר עדי חתימה כרתי ואפשר דנחתם צבת אחת דהנך סהדי חסודי אהאי והנך סהדי אהאי צהדי הדדי ומסתמא כיון שהחתימה עיקר המסירה היתה לדעת חתימה אע"פ שהיתה זו אחר זו והי כנמסר צבת א' דהיכא דכתבי שעות

מי שהיה נשוי פרק עשירי כתובות

צד.

שנמצאת אחת מהן שדה שאינה שלה. פ"י הקונט' שנודע כזר שהיא גזולה הלכך כשצאה רביעית לגבות משביעין לה והדר יציינן לה לבן נגס דהואיל מה שגבתה גבתה זריכה שבועה שהרי נפקדת אותה שיש לה שדה שאינה שלו וקשה לרבי דמסתמא כשמשביעין הרביעית משמע שעדיין לא גבתה מדקמני גבי רביעית נפרעת לא תפרע והואיל וכן שדה דצבירור שלו ואין סברא לומר שנמצאת אחת מהן שדה שאינה שלו ואינו ידוע אילו ועוד קשה לי מאי

קאמר בן נגס וכי מפני שהיא אחרונה נשכרת אטו מי קאמר ת"ק נשכרה נפקדה קאמר שאינה נשבעת לפי שאין גבייתה כלום שהקודמת לה נוטלת אותה שדה והיכא שהאחרונה נפרעת כגון שלא נמצאת אחת מהן שאינה שלו התם מודה נמי בן נגס דנפרעת שלא בשבועה על כן נראה כפי' ר"ח דאפילו לא נמצאת פליגי דקאמר בן נגס שנשבעת הרביעית משום חשש שמה תמצא אחת מהן שדה שאינה שלו ולא יוכלו אחרי כן לחזור עליה דמה שגבתה גבתה וה"ק צמאי פליגי כלומר צמאי תלוי עיקר טעמא שמחתם אותו טעם משביעה בן נגס לעולם כגון שנמצאת כו' ומשום הכי נשבעת אפילו לא נמצאת והכא צחישינן שמה תכסיף קמיפלגי לפי שיראה שמה תמצא אחת מהן שדה שאינה שלו ויחזור עליה ואינה חוששת להשביח השדה ומפסידתו ואומר ר"ת דמשביעין אותה כדי שמתפרש אלא התפסיה כררי וא"ת א"כ נשביע כל צ"ח דניחוש שמה יכסיף לפי שמה יש צעל חוב קדום שיטרוף ממנו ונשביענו כדי שיפרוש אם התפסו כררי לאו מלתא היא דאטו יש לנו לעשות תקנה לנעל חוב דליתיה קמן ושמה אינו צעולם אבל הכא אנו עושין תקנה בשביל הנשים הקודמות וא"ת ומה יועיל מה שיפרוש גם היתומים שיפול השדה צידס יכסיפיה מחמת יריאה זו שמה תמצא אחת מהן שדה שאינה שלו ואומר רבי דלא יכסיפיה בשביל כך שחביבה צעיניהם עוד ואומר ר' הס למת יכסיפיה אם אותה שדה ישיצחו יהא ריוח שלהן שיכולין לסלקן בזווי דאין להן צדשה אלא כנכרים צעלמא אבל אחרונה תכסיף דהואיל ומה שגבתה לא גבתה אינה יכולה לסלקה בזווי וא"ת

התפסו כררי לאו מלתא היא דאטו יש לנו לעשות תקנה לנעל חוב דליתיה קמן ושמה אינו צעולם אבל הכא אנו עושין תקנה בשביל הנשים הקודמות וא"ת ומה יועיל מה שיפרוש גם היתומים שיפול השדה צידס יכסיפיה מחמת יריאה זו שמה תמצא אחת מהן שדה שאינה שלו ואומר רבי דלא יכסיפיה בשביל כך שחביבה צעיניהם עוד ואומר ר' הס למת יכסיפיה אם אותה שדה ישיצחו יהא ריוח שלהן שיכולין לסלקן בזווי דאין להן צדשה אלא כנכרים צעלמא אבל אחרונה תכסיף דהואיל ומה שגבתה לא גבתה אינה יכולה לסלקה בזווי וא"ת אפי' לאב"י קשישא כגון שפטרה מן השבועה וא"ת למאן דלית ליה דאב"י קשישא היכי מפרש הנפדעת מנכסי יתומים לא תפרע אלא בשבועה (לעיל פו). והא דתנן (גיטין לה:) אין אלמנה נפרעת מנכסי יתומים אלא בשבועה דיתומים גדולים אינה זריכה שבועה וציתומים קטנים נמי ליכא לאוקומא דאין נזקקין לבכסי יתומים קטנים אא"כ רבית אוכלת בהן ואומר דס"ל כמ"ד בערכין פרק שוש היתומים (דף כב.) אף לכתבה משום מוזוי וקשה מ"מ תיקשי מההיא דהנפדעת מנכסי יתומים לא תפרע אלא בשבועה דהא לעיל בהכותב (דף פו.) א"ל פ"י ר"י דמיירי בגרשה דלית לה מוזוי כי היכי דלא תיקשי אמאי אינטריך למימני בגיטין אין אלמנה נפרעת מנכסי יתומים אלא בשבועה ואמר לי רבי דמ"מ אינטריך אלמנה בגיטין שלא נטעה לומר בגרשה ונימא דנזקקין בכל ענין דאילו צאלמנה ה"א דליכא לאוקומא דאקילו בה רבנן משום חיינא כדמפרש בערכין וא"ת אמאי לא אקשי מצרייתא דאב"י קשישא למ"ד אין נזקקין אלא אם כן רבית אוכלת בהן דהא קאמר אב"י קשישא שגובין מיתומים קטנים בשבועה וי"ל דהוה מוקי לה בצ"ח עובד כוכבים דשייכא ביה שבועה כמו שרגיל ר"ת לפרש שמומר לקבל שבועה מעובד כוכבים ואפי' לרבינו שמואל שאסר לקבל ממנו שבועה אינא לאוקומא בגר מושב שקבל עליו שלא לעבוד עבודת כוכבים שנשבע בשם ומיהו קשה לי מדקאמר אב"י קשישא יתומים שאמרו משמע דאמתני' דגיטין או דהכותב קאי דמיירי בכתובת אשה ע"כ צ"ל ודאי דהוה מוקי פלוגתא דבן נגס ורבנן כאב"י קשישא וס"ל כרבנן: **שג"י שטרות היוצאים ביום א'.** פ"י של מכר או של מתנה שמואל אמר שאלא דדייני דלא דמי להא דתנן היו כולן יוצאות בשעה אחת ואין שם אלא מנה חולקות בשוה דהתם בשעבוד איירי דאין השעבוד חל אלא מאותה שעה שמוכח מתוך השטר כשהתחיל השעבוד דהיינו ממחרת יום שנכתב בו דביום שנכתב אין מוכיח מתוך השטר מתי התחיל או צנקר או צערב אבל מתנה או מכר כל הקודם צאתו יום עצמו וכה. מ"ר: **ל"בא רב דאמר בר' מאיר דאמר עדי חתימה ברתו.** וכיון דעיקר הוא השטר ומתוך עדים החתומים בשטר אין ניכר שקדם קנינו של זה לקנינו של זה הלכך קונין שניהם צבת אחת אפי' נכתב ומתסם ונמסר לאחד תחלה ואח"כ נכתב ונמסר לשני אע"פ שמתוך עדי מסירה ניכר דלא חשיב להו עדי מסירה עיקר והכי מוכח בגיטין דתנן צפ' כל הגט (דף נד:) כתב לגרש את הגדולה לא יגרש בו את הקטנה ודייק בגמ' הא גדולה מזי מגרש אמר רבה זאת אומרת שני יוסף בן שמעון הדריס בעיר אחת מוילאין שט"ח על אחריס א"ל אב"י אלא מעתה רישא דקמני פסול לגרש בו ה"נ שני הוא דלא מגרש ביה הא ראשון מזי מגרש ביה והא אחרת אין אחר יכול להוציא שטר חוב שצדיהם אלא מאי אית לך למימר צעדי מסירה ור' אלעזר משמע אבל לר"מ אפי' ראשון לא מני מגרש אע"פ שניכר מתוך עדי מסירה הואיל ומתוך עדי חתימה אין ניכר. מ"ר. ונראה לרבי דמיירי הכא צמתנה או צמכר צמקוס שכותבין את השטר צמקוס שאין כותבין שהקרקע נקנה בכסף וצחוקה וצחליפין והשטר אינו עומד אלא לראיה התם כולי ענמא מודו דאמרין שודא דאין זריך התם שיהא ניכר מתוך עדי חתימה אינא קנה תחלה הואיל ואינו אלא לראיה צעלמא ור"ת מפרש הא מילתא צענין אחר וז"ל שני שטרות היוצאין ביום אחד מכר שדה אחת לשני בני אדם האחד עיקר אבל שני שטרות של שני בעלי חובצין חולקין לכ"ע כדתנן צמתניתין חולקות בשוה ובעל כרחך כשבולן יוצאין ביום אחד וטעמא דשניהם אחת ושעה אחת בירושלים כיום אחד צעלמא דמי לימא רצ דאמר כר"מ דאמר עדי חתימה כרתי ואפשר דנחתם צבת אחת דהנך סהדי חסודי אהאי והנך סהדי אהאי צהדי הדדי ומסתמא כיון שהחתימה עיקר המסירה היתה לדעת חתימה אע"פ שהיתה זו אחר זו והי כנמסר צבת א' דהיכא דכתבי שעות

תלינן

עין משפט נר מצוה

בר א מיי פ"ד מהל' מלוה ולוה ה' א סמג עשין מת ופד טו"ש"ע אה"ע פ"י 15 ספיק טו וטו"ש"ע ח"מ פ"י קח ספ"י ג וי"י:

בה ב מיי פ"ג מהל' שותפין ה' ג סמג עשין פד טו"ש"ע ח"מ פ"י עו ספיק ט ופי' קנב ספיק ט ופי' קנא ספיק כה:
בו ג מיי שס [נכ"מ]
טו"ש"ע ח"מ סימן פו
ספיק לו ופי' קנא ספיק כד:

בו ד מיי שס טו"ש"ע שס פ"י עו ספיק ט ופי' קנב ספיק ט וימין קנא ספיק כה:

בה ה מיי פ"ה מהל' זכיה ה' ו ופי"כ מהל' מלוה ולוה ה' ג סמג עשין סה טו"ש"ע ח"מ פ"י כט ספ"י ג ופי' קד ספיק ח:

תוספות ר"ד (המשך)
הדי' את השדה שהיא גובה דכי חזיא דלא משבעא לה ידעה דהדרה ג' עלה כשיטלו מה שבריה ולא חיישא הך הדי' לאשכוחי לארעא אלא שמתא ואולא ות"ק לא חייש לשמא תכסיף וכן הדי' דבח"מ שקריג מ"ש לא גבה ות"ק דאמרין כפי' דערכין כח"מ שקדם וגבה מ"ש"ג גדולים מיירי במטלטלין דכתובתין בר"פ ומשום דמטלטלי לא משתעבדי לבי"ח אבל דאקין אב"י דאין פ"י ויבגון שח"י היתומים גדולים ובאו היתומים להשביעה. ואצ"ג דאקין אב"י דאין כב"י ולא כת"ק הדי' כותי' דהכי פסק תלמודא בפרק הניזקין והלי' יתומים שאמרו גדולים ואצ"ל קטנים בין לשבועה בין ליובורית דאין ל"ל דאין יב"נ א"ל דאין פ"י ובגון שח"י היתומים גדולים ואצ"ל קטנים בין לשבועה בין ליובורית אמר ר"ה הני תרי אחי ותרי שותפי ואילו חד מינייהו בהדי' לדינא לא מצי איך למימר לי לבדד"א אלא שליחותי' כפי' פ"י אם יצא השותף חייב לא מצי שותף חב"י למימר לי' לבעי"ד את לאו בדד"א כדן זה שנתחייב חברו כאילו נתחייב ובאילו שלחו לדון עמו דמי: איקלע ר"ג לסורא שיליהו כהאי גזונא מאי א"ל מתני' היא הא' נשבעת לב' וב' לג' וב' ואלו הא' לג' לא קתני מ"ט לאו משום דהתם שבתה לא' שבועה לק' הכא א"ל אי הוה אנא הוה טעינא טפי ול"א אלא דליתא ומצאתי אכל יאתא במתא איבעי' ליה למית':
איתמר ב' שטרות היוצאים ביום א' רב אמר חולקין ושמואל אמר שורא דדיינא. פ"י ב' שטרי מכר או שיעבוד להלוואה או מתנה ויצאין על שדה כמו שדי' בימא השלכת דעת הדיינים כפי' שיאמרו הם למי היתה דעתו קרובה ליתן יותר לאותו נותנין